

Kirjoittamisen tuki

Vaihe 1: Tietopohjan ja kontekstin rakentaminen

On tärkeää, että oppijoilla on itselleen merkityksellisiä ajatuksia aiheesta, josta he aikovat kirjoittaa. Siksi prosessin tulisi alkaa sisällöstä: miten rakentaa sitä tietoa, jota oppijat tarvitsevat aiheestaan. Tuo tieto on keskeistä sekä kertoville että informatiivisille teksteille. Kirjoittajien tulee kerätä uutta tietoa ja jäsentää aiempia tietojaan ja kokemuksiaan. Monikieliset oppijat voivat kerätä tietoa myös omalla äidinkielellään. Yhdessä voidaan koota ja aktivoida keskeistä sanastoa suomeksi.

Mahdollisia aktiviteetteja:

- asiantuntijan haastattelu tai vierailu relevanttiin paikkaan
- valmistavaa lukemista, esim. asiantuntijaryhmissä
- miellekartta, käsitekartta, "sanaseinä" (kuvassa), fläppi-ideointia, aivoriihi
- graafin tekeminen (aikajanat, kaaviot, kuviot)
- tiedonhakua oppijoille tutun teknologian avulla...

Vaihe 2: Tekstilajin mallintaminen

Oppijoiden tulee tietää, mihin tarkoitukseen tekstilaji vastaa, miten se rakentuu ja mikä on sille kielellisesti ominaista. Hyvän mallitekstin avulla voidaan nostaa esille genren ydinpiirteet: Millainen rakenne tekstillä on ja miten se jäsentyy (esim. aikajärjestys tai tärkeysjärjestys)? Mitä aikamuotoa yleensä käytetään? Millainen sanasto ja tyyli tekstillä tyypillisesti on? Millainen on kirjoittajan rooli, entä lukijan?

Mahdollisia aktiviteetteja:

- Näytä ja lue malliteksti oppijoille. Keskustelkaa genren tarkoituksesta, rakentumisesta ja kielestä.
- Pyydä oppijoita vertailemaan erilaisia esimerkkejä kyseisen tekstilajin teksteistä. Mikä niille on yhteistä?
- Pyydä oppijoita rakentamaan sidosteinen ja looginen teksti irrallisista lauseista. Pyydä heitä selittämään, miten he valitsivat tietyn järjestyksen.
- Tee aukko tehtävä, jossa olet poistanut tekstilajin kannalta tärkeitä sanoja, esim. ohjeesta käskymuotoisia verbejä. Pyydä oppijoita täyttämään puuttuvat osat, ja keskustelkaa erilaisista ehdotuksista ja verratkaa niiden sopivuutta siinä kontekstissa.

Vaihe 3. Yhteisöllinen kirjoittaminen ja harjoittelu

Aiemmat vaiheet tuodaan yhteen: opettaja ja oppijat yhdessä kirjoittavat tekstinpätkän tiettyä genreä. Opettaja ohjaa prosessia, jonka aikana keskustellaan sisällön osuvuudesta ja asiallisuudesta, sopivasta rakenteesta ja kielestä. Opettajan tehtävänä on auttaa oppijoita muotoilemaan ilmaisut sellaisiksi, että ne vastaavat kyseisen tekstilajin konventioita. Tässä vaiheessa konkretisoidaan sekä prosessia että tuotosta. Oppijat tottuvat siihen, että tekstiä työstetään eteenpäin ja että se ei valmistu kertaheitolla.

Vaihe 4. Itsenäinen kirjoittaminen

Oppijat voivat nyt kirjoittaa itsenäisesti kyseisen genren tekstiä. Opettajan rooli on kannustaa käyttämään aiempien vaiheiden malleja, näyttämään luonnoksia toisille ja saamaan ja antamaan palautetta. Lisäksi opettaja tarjoaa yksilöllistä tukea tarvittaessa. Jotkut oppijat voivat kaivata lisätukea, jolloin esim. valmis rakennepohja voi auttaa.

Ohessa on kaksi esimerkkiä rakennepohjasta: toinen mielipidetekstistä ja toinen kokeellisen työn selosteesta. Ne mallintavat tekstin rakennetta ja sille tyypillisiä sidosteisuuden tapoja. Pohjaa käyttämällä oppija tutustuu tekstilajin mukaiseen rakenteeseen ja kieleen - tavoitteena on, että hän voi myöhemmin tuottaa tekstilajin tekstin itsenäisesti.

Mielipideteksti

Otsikko:

Millaisia mielipiteitä aiheesta on? Millainen on oma mielipiteesi?

Usein sanotaan, että...

Monet ihmiset ovat sitä mieltä, että...

Mielestäni kuitenkin ...

Miten perustelet mielipiteesi?

Tähän on monta syytä.

Ensiksi...

Toiseksi...

Lisäksi...

Miksi jotkut ovat eri mieltä kanssasi? Millaisia perusteluita heillä on?

Toisaalta jotkut väittävät / ovat sitä mieltä, että...

Sen lisäksi...

On myös sanottu / ehdotettu, että...

Vedä yhteen mielipiteesi ja perustelusi.

Kuitenkin / Kaiken kaikkiaan / Ylipäätään voidaan sanoa, että ... koska ...

Lopuksi...

Kokeellisen työn seloste (esim. fysiikka)

Otsikko:

Millaisen kokeellisen työn teitte?

Tehtävänäimme oli selvittää...

Teimme kokeen, jossa...

Ensiksi...

Sitten...

Lopuksi...

Mitä havaitte työssä?

Tärkeimpiä havaintojamme olivat...

... mistä päättelimme, että...

Lisäksi...

Miten kokeenne onnistui? Miten tuloksia voi käyttää / soveltaa?

Mielestämme koe onnistui hyvin/huonosti, koska...

Koetulosta voi käyttää / soveltaa... / Tuloksella on merkitystä... (mihin?)